

GUDSTJENESTE I ULLENSVANG KIRKE 20.APRIL 2005

(Hundreårsmarkering av unionsoppløsningen – Gudstjeneste ved markering i regi av Fylkesmannen)

Kjære medkristne

La oss be:

Takk gode Gud for det vakre landet du har gitt oss.

Takk for frihet og selvstendighet

La takknemligheten over alt det vi har fått

Gjøre oss til frihetens herold og forkjemper i vår verden.

Amen.

1905 står som en merkestein i norsk historie. Etter nesten 100 år i union med Sverige og mer enn 400 år før det i union med Danmark, fikk vi i 1905 tilbake vår selvstendighet som nasjon. Det som skjedde denne dramatiske våren, var på mange måter en moden frukt av en lang og bred utvikling i Norge.

Det startet som en drøm.

I 1770 årene oppholdt **Johan Nordahl Brun**, den seinere kjente og elskede Bjørgvin biskop, seg i København. Der var han sentral i **Det Norske Selskab**. En forening hvor norsk patriotisme og nasjonalfølelse kom sterkt til uttrykk. Like før han reiste hjem til Norge i 1772, skrev han sangen: **For Norge, Kjæmpers fødeland**. En sang som straks ble forbudt av myndighetene, men som Henrik Wergeland seinere har karakterisert som **”Norges Marseillase.”**

Drømmen vokste i styrke: Langsomt ble landet vårt eget.

Johan Nordahl Bruns sang fikk noen tiår seinere følge av en annen sang av samme karakter: **”Sønner av Norge det eldgamle rike.”** Her trekkes linjene langt tilbake. Vel var vi der og da i union, men vi hadde en lang og stolt historie som fritt folk. **Henrik Wergeland** kalte den sangen for **Norges kronede**

nasjonalsang. Så sterk var den posisjon denne sangen fikk i landet vårt den første halvdel av 1800 tallet. Og Wergeland selv ville ikke være dårligere. Han skrev også med store bokstaver og voldsom patos en sang som styrket den norske nasjonalfølelse: **”Vi ere en nasjon vi med.”** Litt lenger ut i den sangen, er det nesten slik at den oppstemte nasjonalfølelse er så sterk at den holder på å sprekke når Wergeland skriver om landet vårt: **”Mer grønt er gresset intet steds.”**

Det var mange ulike impulser som sammen bidro til Norges frigjøring.

Jeg har allerede kort nevnt litteraturen. Men gjennom hele 1800 tallet var det også en bred politisk bevegelse som kjempet fram samfunnsmessige reformer i landet vårt. Viktigst var kanskje **Formannskapsloven** av 1837 som på mange måter ble en skole i demokrati. Gjennom det lokale selvstyre fikk mange mennesker en øvelse i å ta ansvar. Kirkelig sett går det en liknende utvikling. Den starter med **Hans Nielsen Hauge**. Han ga gjennom sitt arbeid vanlige, kristne mennesker troen på seg selv. I andre halvdel av 1800 tallet føres denne linjen videre gjennom framveksten av alle de store, frivillige kristne organisasjoner i Norge. Vi kunne noe vi også! Vi var i stand til å ta eget ansvar både for samfunn og kirke.

Der og da var kanskje den nasjonale stemning nødvendig.

Det er mulig at det var en forutsetning den gang at noen brukte litt store ord. Hentet fram vår stolte historie og ga vanlige nordmenn troen tilbake på at vi var noe vi også. Men når vi i dag skal se tilbake og verdsette landet vårt, er ikke grunnen den at gresset er grønnere her eller at vi på andre måter er bedre enn andre. **Vi feirer ikke i dag den nasjonalismen som førte oss til 1905.** Kan hende vil mange av oss tvert om tenke: Her er det mye grums som vi i etterpåklokskapens lys slett ikke er stolt av. **Men vi markerer og feirer resultatet.** At vi fikk vår frihet som vi i dag kan nyte godt av.

Når jeg har ledd etter en tekst for denne gudstjenesten, har jeg stoppet for noen vers fra Det Gamle Testamentet. De lød første gang til israelsfolket mens de var på vandring fra Egypt og til det landet de skulle få. Ordene er en viktig påminnelse om hvordan de skulle tenke om at Gud hadde sett til dem og gitt dem en spesiell plass i hans historie. La oss reise oss og høre hvordan det står skrevet i 5.Mosebok i det 7.kapittel:

”For du er et hellig folk for Herren din Gud. Deg har Herren din Gud valgt ut blant alle folk på jorden til å være hans eiendomsfolk.

Når Herren hadde godhet for dere og utvalgte dere, var det ikke fordi dere var større enn alle andre folk; for dere er det minste av alle folkene. Nei, Herren elsket dere og ville holde den ed han hadde sverget deres fedre. Derfor førte han dere ut med sterk hånd og fridde deg ut av trellehuset, av faraos, egypterkongens vold.” (5.Mos.7,6-8)

Hellige Far. Hellige du oss i sannheten. Ditt ord er sannhet.

Vår tidligere Statsminister – Gro Harlem Brundtland – kom for vel 10 år siden med et sitat som mange har gledet seg over å gjengi: **”Det er typisk norsk å være god.”** Hvis jeg ikke husker feil, så falt uttalelsen i forbindelse med at vi gjorde det godt i idrett og sanket en masse medaljer. Og det gjør alltid godt for selvfølelsen. Men gleden over å lykkes, må ikke lede oss til å tenke at vi er noe mer eller noe bedre enn andre. Det tror jeg aldri vår tidligere Statsminister mente. Tvert om er vel hun en av de nordmenn som har hatt det sterkeste internasjonale engasjement. Som nasjon er vi ikke bedre enn andre. Heller ikke er vi Guds utvalgte i eksklusiv forstand. Men vi er velsignet med en 1000 årig kristen tradisjon hvor vi lever i og av Guds velsignelse. Ikke fordi vi er et stort og mektig land. Ikke fordi vi er spesielt gode. Men fordi Gud er god og fordi han har strødd sine velsignelser rikelig ned over oss. **”Når Herren hadde godhet**

for dere....., var det ikke fordi dere var større enn alle andre folk; for dere er det minste av folkene. Nei, Herren elsket dere ...” (5.Mos.7,7-8)

Det er sunt og godt å være glad i landet sitt. Jeg husker en reportasje på TV 2 nyhetene for noen år siden. Reporteren hadde vært på Torgallmenningen i Bergen. Der hadde han intervjuet to eldre bergensfruer om hvordan de opplevde byen. Jeg husker ennå svaret. Den ene av damene satte på seg det aller største smilet og sa med den mest opplagte selvfølgelighet om Bergen: **”Er ikke byen vidunderlig?”** Det er sunt og godt å være glad i byen vår, bygda vår og landet vårt. Men jeg tenker at det er viktig å vite hvorfor. Og grunnen er ikke at Norge er bedre enn andre land, men at dette landet er Guds gave til oss. Norge er vår plett på jorden. Norge er den del av Guds skaperverk som vi er betrodd. Landet er som et kunstverk signert av Guds hånd. Dette blir ekstra nært og viktig når vi kommer til det stolte Hardanger - en så flott del av landet vårt som vi er nå. Den kjente vestlandsdikter – **Ivar Aasen** – har grepet fatt i akkurat det gjennom sin hyldest til Norge i sangen: **”Gamle Noreg.”** Der skriver han slik om hvorfor kjærligheten til dette landet lever i ham: **”Gamle Noreg. Nørst i grendom. Er vårt eige ætterland.”** Dette er vår plett på jorden. Her hører vi til. Derfor er dette landet kjær for oss.

At Gud har gitt oss en slik gave, burde fylle oss med takknemlighet. Vi har fått mer enn vi har fortjent. Gud har strødd sine velsignelser over oss så rikt at det er langt mer enn vi kunne drømme om. Ikke fordi vi er gode, men fordi Gud er god. Det gir oss ingen grunn til å bli selvtilfredse, men det utfordrer oss til å praktisere takknemlighet. Flere år på rad er Norge kåret som verdens beste land å bo i. Vi har rike naturressurser. Vi har stabile og gode levekår. Vi lever i et av verdens fredeligste hjørner. Vi har en rik felles kristen kulturarv. Alt dette utfordrer oss til å forvalte vår rikdom til glede for flere enn oss selv. I Lukasevangeliet sier Jesus det slik: **”Den som har fått mye, ventes det mye av.**

Og den som er mye betrodd, skal det kreves desto mer av.” (Luk.12,48b)

Takknemligheten over det vi har fått, har samtidig en retning mot vår neste.

Det var sterke nasjonalistiske strømninger i landet vårt som ledet opp mot 1905. Kanskje var det nødvendig for 100 år siden for at vi skulle få vår frihet. Men i dag tenker jeg at gleden over egen frihet har en annen retning enn at vi i selvtilfredshet har nok med oss selv. I vårt tid utfordrer gleden over egen frihet. Over eget land. Over flotte marker og gårder som vi er stolt av. **Alt dette utfordrer oss til å være frihetens herold og forkjemper i en globalisert verden.** Det er mange andre folk som trenger vår stemme. Det er sagt om oss nordmenn at vi på mange måter er vokst opp med et stort norgeskart og et lite verdenskart. Jeg tenker at den markeringen vi nå innleder, utfordrer oss akkurat her. Det betyr noe hva vi tenker og gjør. Selv om vi er et lite land, så er vår røst viktig. Ungdomsorganisasjonen til Kirkens Nødhjelp – **Changemaker** – har valgt følgende setning som sitt motto: **”Klart vi kan forandre verden.”** Gleden over egen frihet er samtidig en utfordring til å være frihetens herold og forkjemper i en globalisert verden.

Vi markerer at det er 100 år siden unionen med Sverige ble oppløst. Selv har jeg vokst opp bare noen få kilometer fra svenskegrensen i Østfold. Da jeg var guttunge, kjørte vi som familie flere ganger over broen ved Svinesund. Den gang betydde det et skille på flere måter enn det gjør i dag. Vi måtte gå over til venstrekjøring og ingen var i tvil om at du var kommet til et annet land. Det er selvsagt forskjeller. Både språk og kultur er litt annerledes når du kommer over grensen. Men i mange hundre år har det vært slik i grensebygdene i Østfold at mye av det kristelige arbeidet har samarbeidet over grensen. For Guds familie kjenner ingen nasjonsgrenser. Vi tilhører et fellesskap hvor vi har søsken over alt. Vi tilhører Guds kirke på jorden. I den Kirken heter det ikke jeg, men vi. I den kirken heter det ikke meg og mitt, men fellesskap, solidaritet og ansvar.

”Når Herren hadde godhet for dere...., var det ikke fordi dere var større enn alle andre folk; for dere er det minste av folkene. Nei, Herren elsket dere...” (5.Mos.7,7-8) Veien videre er veien til våre medmennesker. Alt vi har fått, har vi fått for å bruke og dele.

Ære være faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd

Som var, er og blir

En sann Gud fra evighet og til evighet

Amen